

De mythe van de vrije wil

Keuzes

Het hebben van een vrije wil houdt de mogelijkheid in tot het maken van keuzes. Al heel snel wordt er gezegd dat iemand een keuze heeft gemaakt tussen twee of meer mogelijkheden. In de meeste gevallen is dat niet zo. Er bestaan wel meerdere mogelijkheden, maar het is voor een ieder duidelijk welke beslissing er gemaakt moet worden. Echt kiezen vindt plaats wanneer er twee of meer gelijkwaardige mogelijkheden zijn. Bijvoorbeeld: het raden van een getal onder de tien; het raden van het aantal ogen op een te werpen dobbelsteen etc. De vraag dringt zich op of het maken van een keus als hier bedoeld geschiedt met een vrije wil of dat andere factoren een rol spelen. (Hierover meer bij het onderzoek onder de eeneiige tweelingen.)

Onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat 94% van al onze keuzes/ beslissingen onbewust wordt genomen. Dus slechts in 6% van de gevallen wordt er echt nagedacht over de mogelijkheden. Zelfs studie-keuzes, die toch bepalend kunnen zijn voor een zekere levensloop worden onbewust genomen en naderhand met argumenten verklaard. Zie voor dit onderwerp o.a. "Waarom krijg ik niet wat ik wil" door Elliot en Lassen.

De noodzaak van de vrije wil in het theïsme

Binnen het theïsme is een onvrije wil ondenkbaar. Een van de doelstellingen van een religie en zeker van het christendom is om de mens ter verantwoording te kunnen roepen voor zijn daden die tegen de wil van de desbetreffende godheid ingaan. Religie dient enerzijds om de massa in toom te houden en anderzijds om de eenheid onder de bevolking te bevorderen en aan interne conflicten een einde te maken. Zowel in het oude Egypte als in het Romeinse rijk ging men om die redenen het monotheïsme zelfs als enige mogelijkheid toelaten. De filosoof Don Cupitt ziet het christendom als een nieuwe inbreng in een oude structuur. (oude testament) Het christendom was een godsdienst die verlossing van de zonden mogelijk wilde maken. Om deze verlossing geloofwaardig te laten zijn moet er eerst sprake zijn van een zonde. Zo werd de erfzonde bedacht en benadrukt. Wanneer je niet werd gedoopt en daardoor van de erfzonde werd verlost, dan kon je niet in de hemel komen. De gehele structuur van het verhaal (oude testament) werd herzien om de menswording van god in beeld te brengen en aan te tonen dat deze vanaf den beginne was voorzien. Een mythisch-dichterlijke verbeelding plaatste Jezus in een mythologisch verband met wonderlijke verhalen over zijn geboorte, zijn machtige daden, zijn opstanding en hemelvaart. Na een paar valse starts ontwikkelde zich geleidelijk aan een eigen christelijke eschatologie. Het duurde enkele eeuwen voordat het christendom in onze gebieden een poot aan de grond kreeg. Met veel geweld werd het christelijk geloof met het vuur en het zwaard verbreid. Voor de westerse wereld was het Augustinus die aan het verhaal de huidige vorm gaf. (De Fide et Symbolo, De Civitate Dei en de Catechizandis Rudibus) De Civitate Dei was de meest bekende en heeft in onze westerse wereld de meeste invloed gehad. Aldus Don Cupitt. (schoonschip binnen het christendom)

Het kon niet anders dan dat er een vrije wil werd gepromoot die de mens de mogelijkheid gaf om te zondigen. Zonder zonden geen verlossing en geen Jezus die als redder naar voren kon worden geschoven. Het is daarom ook niet verwonderlijk dat bij de theïsten de vrije wil als een onwrikbare paal boven water staat. Een water dat hen overigens al aardig aan de lippen staat. Aan de christelijke vrije wil wordt immers zwaar getornd. Niet alleen uit filosofische hoek maar ook uit die van de wetenschap, in het bijzonder de gedragswetenschappen, wordt de vrije wil steeds vaker gezien als een illusie en zelfs als een onmogelijkheid.

De theïst heeft het dus niet gemakkelijk. Hij zit gevangen in de opvatting dat er een god bestaat en dat diens zoon Jezus de mens heeft verlost van zijn zonden. Zondigen kan alleen maar wanneer er door de mens wordt gehandeld niet alleen in causaal verband in de vorm van schuld, maar ook als verwijtbare handeling. Hiervoor is dus een vrije wil noodzakelijk.

Natuurwetten

Alles in de natuur gedraagt zich volgens wetmatigheden. De meest bekende zijn: de wet van oorzaak en gevolg, de wet van de dualiteit, de wet van de synchroniciteit, de wet van de resonantie, de wet van de minste weerstand en de wet van de noodzakelijkheid.

De werking van deze wetmatigheden zorgt ervoor dat de ontwikkeling van al hetgeen bestaat volgens voorspelbare patronen verloopt. Soms doen zich situaties voor die niet onmiddellijk duidelijk zijn maar die uiteindelijk steeds het gevolg blijken te zijn van de werking van wetmatigheden. Zo ontdekte men dat de kleur van de bloemen in de poolgebieden steeds lichter werd. Een aantal jaren geleden bloeiden deze bloemen in de kleuren donkerblauw tot paars. Langzaam maar zeker veranderde deze kleur in lichtblauw tot bijna wit. Door de opwarming van de aarde die gedurende enkele decennia tot 1998 heeft geduurd werd dit fenomeen veroorzaakt. Er behoefde minder warmte te worden vastgehouden zodat de kleur steeds lichter werd. De witte bloemen hielden immers minder warmte vast dan de donker gekleurde. De natuur houdt niet van verandering. Deze planten hebben er beslist niet over nagedacht, maar gedroegen zich volgens een wetmatigheid.

Toen de eerste levende cel op aarde ontstond was het al mogelijk om te bepalen hoe dat leven zich zou ontwikkelen. De omstandigheden, zoals de temperatuur, de samenstelling van de lucht en de geologische gegevens bepaalden dat. De wet van de noodzakelijkheid bepaalt dat het niet anders had gekund dan het is gegaan.

Er bestaan echter wetmatigheden die wij nog niet begrijpen. De bewegingen van de delen en banen die de ringen van Saturnus bepalen zijn niet in door ons bekende wetten te vatten. Ze moeten er zijn omdat deze ringen anders zouden uiteenvallen en verdwijnen. Zo zullen er zeker nog talloze wetmatigheden zijn waar de mens nog geen enkel besef van heeft.

Wanneer levende organismen die zich kunnen verplaatsen in gevaar worden gebracht treedt er een vast mechanisme in werking. Aanvallen of vluchten. (Karin Bolby, Moving against or towards people.) Al het gedrag, natuurlijk valt daar ook het menselijke onder, is gericht op het voorkomen van conflicten. (Onderzoek naar het gedrag van apen die reageerden op het krijgen van een ongelijke beloning heeft dat duidelijk gemaakt.)

Dieren

Hebben dieren een vrije wil of handelen zij geheel volgens vaste voorspelbare patronen of wetmatigheden? Algemeen wordt aangenomen dat dieren geen verstand hebben maar instinct en handelen geheel volgens de wetmatigheden die in hun situatie passen c.q. noodzakelijk zijn. Zo zal het ene dier steeds vluchten en het andere in de aanval gaan.

Een hagedis kruipt over de rotsen. Hij ruikt een vrouwtje en denkt: ha dat wordt een leuke dag. Op dat moment wordt hij zich gewaar van een knorrende maag van de honger. Op enige afstand ziet hij twee dikke vliegen zitten. Zonder zich om het vrouwtje te bekommeren (wet van de opportuniteit) kruipt hij naar de vliegen. De vlieg die het dichtst bij zit is wat kleiner. Die wat verder van hem vandaan zit is groter. Hij pakt de eerste want die is het gemakkelijkst om te vangen. (wet van de minste weerstand) Denkt hij over zijn wijze van handelen na? Nee, hij doet het gewoon zo omdat het voor zijn voortbestaan nodig is om zo te handelen. Hij hoeft niet eens te kiezen. Voor hem is het een vanzelfsprekendheid. Na ook de tweede vlieg te hebben gevangen dringt de geur van een vrouwtje zich weer in zijn neusgaten en weer wordt hij enthousiast. Hij volgt het geurspoor en ziet daar een aantrekkelijk hagedissen vrouwtje. Zijn enthousiasme neemt toe, maar tot zijn grote schrik ziet hij een ander mannetje dat eveneens belangstelling voor het vrouwtje heeft. Wat nu te doen. Hij ziet dat het mannetje wel twee keer zo groot is als hij en dus heeft hij geen schijn van kans. Zichtbaar teleurgesteld trekt zij zich terug. Nadat hij is gekomen van deze teleurstelling gaat hij weer op pad en ruikt weer een vrouwtje. Ook nu weer volgt hij het geurspoor en ziet ook nu weer een aantrekkelijk hagedisje. Ja, nu waarlijk nog mooier dan het vorige. Ook hier is een ander mannetje bezig om haar aandacht te trekken. Dit mannetje is oud en gebrekkig, maar toch nog in staat om met het vrouwtje te paren. Onze hagedis bedenkt zich geen moment en bijt het oude kereltje in de nek waarop deze het hazenpad kiest. Na deze overwinning bekruipt hij het vrouwtje met een triomfantelijke grijns op zijn smoel.

Menselijk handelen

Dit bovenstaande verhaal is gebaseerd op een college van emeritus hoogleraar prof. J. Kloek, forensisch psychiater, directeur van het POK te Utrecht. Hij gaf met dit verhaaltje aan hoe een dier geheel volgens vaste wetten of patronen handelt en steeds datgene doet wat het meeste oplevert met de minste

moeite. Kloek zag dat menselijk gedrag sterke overeenkomsten vertoont met dat van dieren. Hij was van mening dat deviant gedrag in vele gevallen niet verwijtbaar was omdat dit gedrag door de dader niet als zodanig wordt ervaren en bovendien het gevolg is van talloze daaraan voorafgaande factoren. (Ook Beijaard en Langemeijer dachten er zo over. Zie in dit verband ook de 4 g's van René Diekstra) Het gaat in dit bestek te ver om hier nader op in te gaan. Volgens de Amerikaanse psychiater Karin Bolby spelen een aantal factoren die gedrag bepalen reeds vóór de geboorte een belangrijke rol. Zij heeft hierover een gezaghebbend rapport geschreven dat uitvoerig wordt behandeld in: Dialoog met de Criminele Psychopaat van Kloek. Zij benadrukt tevens het feit dat schizofrenie, bij veel daders onopgemerkt, kan leiden tot deviant c.q. crimineel gedrag dat niet verwijtbaar is. Er kan niet anders worden geconcludeerd dan dat het ontbreekt aan een keuzevrijheid. Het individu kan niet anders dan zo handelen als hij gedaan heeft.

De verwijtbaarheid komt hiermee onder druk te staan. Zie voor deze opvatting ook: Opzet en Schuld in het Strafrecht van prof. Peeters. Een wereldvreemde snuiter die college gaf met aan zijn broekspijp nog een wasknijper die moest voorkomen dat zijn broek tussen de ketting van zijn oude fiets kwam.

Prof. Leyten, hoogleraar strafrecht en tot enkele jaren geleden lid van de Hoge Raad, heeft in het kader van deze visie, waar hij het geheel mee eens was, eens gezegd dat je een zo laag mogelijke straf moet opleggen die voor de massa nog net acceptabel is. De onwetende massa wil immers niets anders dan wraak.

We kunnen vaststellen dat menselijk handelen door een aantal factoren wordt bepaald. Op dit moment is de opvatting van sommige deskundigen dat 60% van deze factoren is aangeboren en 40% is aangeleerd. Uit Amerikaans onderzoek blijkt overigens iets anders, hierover later. Hoe het ook mag zijn, van onze vrije wil blijft niet veel over. Naar mijn bescheiden oordeel is de verdeling in 60/40% niet aan te tonen en puur van kunstmatige en niet van wetenschappelijke aard. Het aanbrengen van een verdeling komt overeen met hetgeen men zag in de stroming in de filosofie die een reactie was op de opvattingen van Kojc e.a. in de eerste helft van de vorige eeuw. Men stelde dat de mens geen vrije wil had, maar wel een vrije keuze. In deze optiek ligt vast dat je van A naar B gaat. Welke weg je neemt van A naar B ligt niet vast en kan de mens zelf bepalen. (Zie hiervoor o.a. De openbaring van Ramala) De menselijke wil is vrij of niet; een tussenoplossing is m.i. niet mogelijk. Net zoals een beetje zwanger ook onzin is.

Dualiteit

Wij leven nu eenmaal in de wereld van de dualiteit dat wil zeggen dat het niet anders kan dan dat wij denken in termen van vrijheid en onvrijheid ook ten aanzien van onze wil. Vrijheid kan immers niet bestaan zonder onvrijheid. Beide situaties moet je hebben ervaren volgens de filosoof Kant. Dan pas kan je er een oordeel over geven. (Kennis zonder ervaring is leeg)

Uiteindelijk zal ook met de dualiteit in het achterhoofd blijken dat de wil niet vrij is. Volgens H. Wesseling zou het zelfs een misplaatste arrogantie betekenen wanneer de mens de mening zou hebben dat hij een vrije wil heeft. Daarmee plaatst hij zich boven de natuur en dat is een onmogelijkheid. De mens is een deel van de natuur en dat zal hij altijd blijven.

Dethlefsen geeft voor het bestaan van predestinatie of een vrije wil de volgende, op de dualiteit gebaseerde oplossing. Citaat: Determinisme en vrijheid zijn twee polen die elkaar wederzijds bepalen en bij elkaar horen, zoals men vaak meent. Zoals bij elke polariteit kunnen we deze gelijktijdigheid van beide polen met ons verstand maar moeilijk of helemaal niet begrijpen en toch kan de vrijheid zonder het determinisme niet leven en omgekeerd. Beide bepalen elkaar wederzijds zoals licht en donker, inademen en uitademen. Daarom voert de weg naar de vrijheid via de vervulling van de wetmatigheid.

De paradoxale waarheid luidt: Alleen wie onder de wet staat, is vrij. De meerderheid van de mensen probeert echter de vrijheid vanuit de willekeur te bereiken - deze weg leidt echter naar de onvrijheid.

Leed is enkel en alleen de wrijving die tussen de mens en de wet van deze wereld ontstaat. De wet naleven betekent geen wrijving meer waarnemen. Zo luiden dan de gouden regels tot het verkrijgen van absolute vrijheid.

1. Ken jezelf (microkosmos)
2. Ken de wetmatigheden van dit universum (macrokosmos)
3. Zie in dat de wetmatigheid goed is (in harmonie gaan)
4. Stel je vrijwillig en volledig onder de als goed herkende wetmatigheid! ...

... Crowley formuleerde het als volgt: ieder mens moet als een ster zijn baan trekken. Een ster is vrij zolang hij zijn baan trekt. De onvrijheid begint pas bij het verlaten van die baan.

Ieder mens heeft eveneens een baan die hij in deze kosmos te trekken heeft, hij moet die echter kennen anders gaat hij de wrijving van zijn verkeerde baan voelen. Einde citaat.

Deze baan ligt onomstotelijk vast, er is niets meer aan te veranderen. De teerling is geworpen zou Sartre zeggen. De (tarot)kaarten zijn geschud.

Een homo die als hetero door het leven wil gaan wordt een ongelukkig mens. Hij kan niet kiezen om anders dan de natuurwetten voor hem hebben bepaald door het leven te gaan. Hij kan alleen nog priester in de RK kerk worden. Dan verkeert hij onder een aantal lotgenoten die hem met liefde zullen omringen. Hij heeft geen vrije wil om te kiezen voor homo of hetro, maar alleen door te kiezen voor de aanvaarding van zijn bestemming kan hij binnen dat kader vrijheid ervaren.

Verliefd worden is ook geen beslissing die je even bewust neemt; het wordt door factoren buiten onze wil bepaald. Bij sommigen gebeurt dat vaker dan bij anderen, maar het valt niet met onze wil te sturen.

Oplossing

Mogelijkerwijs ligt in deze visie een oplossing voor het vraagstuk van de vrije ca de onvrije wil. De mens meent een vrije wil te hebben zolang hij zichzelf en zijn omgeving nog onvoldoende kent. Hij heeft het gevoel te moeten kiezen en neemt beslissingen die voor hem ongunstige gevolgen hebben. Ongunstig in de zin van ongewenst. Naarmate zijn inzicht in zichzelf en zijn omgeving toeneemt zal hij steeds vaker in staat zijn om beslissingen te nemen die in overeenstemming zijn met zijn ware aard en bestemming. Hij heeft dan het gevoel om niet te hoeven kiezen omdat de gewenstheid van zijn beslissing duidelijk is. Omgekeerd evenredig lossen dan vrijheid en onvrijheid in elkaar op. De mens heeft dan een stadium bereikt waarin hij niet meer hoeft te kiezen, hij kan immers niet anders meer willen. Er bestaat als het ware geen wil meer.

De boeddhisten brachten hetzelfde principe als volgt onder woorden. Wanneer je naar de overkant van de rivier wilt zwemmen richt je niet op een punt op de andere oever, je zal het nooit bereiken want de stroom voert je mee en tegen de stroom opzwemmen is onmogelijk. Zwem met de stroom mee en zie waar deze je aan de overkant brengt. Daar ligt jouw bestemming.

Vermoedelijk bedoelt Martin Kojc hetzelfde wanneer hij stelt dat we onze wil moeten laten afsterven. Hij gaat ervan uit dat alles in het leven is voorbestemd en dat wij al onze voorstellingen als deel van de Oerkracht niet willekeurig denken, maar hiertoe gedwongen worden in naam van de Oerkracht. Kojc stelt dat iets ongewenst niet bestaat maar een dwaling is van onze kant, een verkeerd inzicht omtrent het leven. Het is onwetendheid en bekrompenheid. (Der Weg zum Glück)

Hij gaat er dus van uit dat onze gedachten niet vrij zijn maar worden bepaald door de Oerkracht. Het is de Oerkracht die de waarheid en het zuivere weten in zich draagt.

Wesseling stelde dat je ervoor moet kiezen om niet meer te kiezen. Het niet meer hoeven te kiezen is een situatie die eerst dan optreedt wanneer wij als mens een zodanige graad van wijsheid of inzicht hebben bereikt dat het maken van een keuze niet meer nodig en zelfs onmogelijk is omdat we inzien

dat de beslissing niet anders dan zo kan zijn. Er valt dan niets meer te willen en te kiezen. Hier zie je weer dezelfde opvatting als hierboven omschreven alleen zonder de dualiteit erbij te halen. Wesseling was geen tegenstander van de dualistische benadering van de wereld der verschijnselen. In tegendeel zelfs. Hij was samen met Saswitha de grondlegger van het zogenoemde "verschilsdenken" en richtte de stichting UNIDEN op, door middel waarvan deze zienswijze werd uitgedragen.

Wesseling had nog een andere opvatting en verklaring voor het feit dat er geen vrije wil bestaat. Hij meende dat alles op hetzelfde moment had plaatsgevonden. Ontstaan, bestaan en tenietgaan zijn geen op elkaar volgende stadia, maar vallen in één moment samen. Door middel van de tijd begeven wij ons naar de gebeurtenissen toe die dus al hebben plaatsgevonden. Een wijze van denken die aansluit bij die van de klassieke Chinezen, die de tijd als middelpunt zien met de gebeurtenissen in velden daaromheen. Ook Jung was van mening dat de causaliteit te kort schoot in het verklaren van de gebeurtenissen en er bijgevolg een andere wetmatigheid minstens zo belangrijk moest zijn. Zie hieronder. Het behoeft geen verder betoog dat er ook in deze visie van Wesseling geen sprake van een vrije wil kan zijn.

Jung en zijn visie op voorspellingen

Het klinkt ongelofelijk, maar de eerste voorspellingen werden gedaan in de kerken. De oude joden kenden in hun heiligdommen een waarzegorakel. Wanneer een priester met Jahweh contact wilde opnemen dan probeerde hij door middel van het raadplegen van dit orakel de wil van god te achterhalen. (Ter illustratie van het veranderende denken dat een voortgaande secularisatie laat zien wil ik wijzen op het feit dat op de Sint Jan in Den Bos een engel werd geplaatst met een mobile telefoon aan zijn oor. Op de vraag aan een van de bouwvakkers met wie de engel aan het bellen was antwoordde deze: "met de allerhoogste natuurlijk.")

Alle primitieve beschavingen hadden hun eigen divinatietechnieken om te weten te komen wat hun god of goden wilden. Onze voorouders gooide een stok in de bomen en keken hoe de kraaien wegvlogen. Aan deze vlucht konden ze zien wat de goden van hen verlangden. Ook de ligging van de ingewanden van offerdieren vormden een uitstekend medium om achter die wil te komen.

Synchroniciteit

Jung ontdekte dat er niet alleen een samenhang moest bestaan tussen gebeurtenissen die causaal konden worden verklaard maar ook tussen gebeurtenissen die synchroon plaatsvonden. Om aan te tonen dat er sprake was een samenhang en niet alleen van een pure gelijktijdigheid gaf hij aan dit verschijnsel de naam van synchroniciteit. In het oude Chinese denken was dat heel normaal. Men vroeg zich steeds af: welke verschijnselen hebben de neiging altijd samen en gelijktijdig op te treden? Een bepaald tijdsmoment vormt dan het centrum van het veldconcept en de gebeurtenissen groeperen zich rond dat tijdstip. (Bekende voorbeelden uit zijn praktijk: 1. De vogels bij het raam van de stervende man, bij zijn grootvader en eveneens bij zijn overgrootvader. 2. De tegen het raam vliegende meikever tijdens een gesprek over dit insect). Het bestaan van deze synchroniciteit verklaart de werking en waarde van de astrologie en de tarot.

Ook bij Jung zien we weer een aantasting van de vrije wil omdat er in zijn visie sprake is van factoren van niet causale aard, die de gebeurtenissen echter niet bepalen of veroorzaken, maar laten zien dat deze zullen plaatsvinden en zelfs voorspelbaar zijn. Hoe deze "voorspelling" tot stand komt is niet relevant (astrologie, tarot, piskijkerij of koffiedikkijkerij), waar het om gaat is dat deze tot de mogelijkheden behoort en aantoonde dat het optreden van verschijnselen of gebeurtenissen vastligt. Deze gebeurtenissen voltrekken zich buiten de invloedssfeer van onze wil.

Wetenschap

Ook in de wetenschap heeft men ontdekt dat de causaliteit niet altijd voldoende is om verschijnselen te kunnen verklaren. (Vaak is gebleken dat oorzaak en gevolg omkeerbaar zijn. Denk in dit verband aan de proeven met de deeltjesversnellers.) Jung heeft een en ander duidelijk beschreven in zijn essay: Synchroniciteit een Akausaal Verbindend Principe. Hij verwijst naar het Chinese denken en in het bijzonder naar het samenstellen van een matrix. Deze matrix met als middelpunt het tijdloze en op de cirkelrand daaromheen onze tijdsbeleving kent een indeling in 7 gebieden. Dit getal komt in alle culturen

steeds als het meest volkomen getal naar voren en vormt daardoor eveneens een vaststaand principe. Denk in dit verband ook aan het meest eenvoudige magische vierkant 3 x 3 getallen die steeds opgeteld het getal 15 vormen.

Het onderzoek onder de eeneiige tweelingen

Het voert te ver om hier dat gehele onderzoek te beschrijven. Samengevat komt het erop neer dat een aantal eeneiige tweelingen kort na de geboorte van elkaar werden gescheiden en opgevoed onder totaal andere omstandigheden. De ene in een arm, de andere in een rijk gezin etc. Na jaren bleek dat de tweelingen in hun leven dezelfde beslissingen hadden genomen. Zo bleek dat twee mannen in hetzelfde merk auto reed, hetzelfde merk sigaretten rookte en hetzelfde merk whisky dronken. Twee mannen hadden ieder voor een militaire carrière gekozen en bleken in de tweede wereld oorlog zelfs tegen elkaar te hebben gevochten.

Twee vrouwen die elkaar meer dan 40 jaar niet hadden gezien bleken bij dezelfde radio-omroep te werken. Zo zijn er nog meerdere voorbeelden te noemen, maar het gaat om het principe.

Aanvankelijk dacht men dat er sprake moest zijn geweest van een vorm van telepathie. Uiteindelijk bleek bij de laatste test die men de tweelingen liet doen dat daar geen sprake van was, maar dat iedere tweeling op dezelfde manier hun beslissingen nam.

- Zij kozen uit een serie kaarten steeds dezelfde kaart, dus in dezelfde volgorde. Men liet vervolgens een derde een keuze maken uit deze kaarten de ene helft van de tweeling deze kaart naar de ander "zenden" en de andere helft van de tweeling koos niet deze maar een andere kaart. De onderzoekers konden niet anders concluderen dan dat de manier waarop iemand zijn keuze baseert in onze genen is vastgelegd. De conclusie die men uit dit jarenlange onderzoek moest trekken is dat er geen sprake kan zijn van een vrije wil maar van het bestaan van een vast patroon waarop de beslissingen zijn gebaseerd. En ging er uiteindelijk vanuit. Dat de wijze van het maken van keuzes is bepaald in onze genen.

Een ander voorbeeld van genetisch bepaald gedrag wordt gevonden in de zogenoemde verslavingsziekten. Al is de wil van een alcoholist nog zo sterk om van zijn verslaving af te komen, uiteindelijk zal hij weer in zijn verslaving terechtkomen. Zijn wil is ondergeschikt aan zijn genetisch bepaald gedrag.

Opmerkingen:

Voor een atheïst is het onmogelijk om in een vrije wil te geloven.

Voor een theïst is het onmogelijk om niet in een vrije wil te geloven.

Lamme, hoogleraar Cognitieve Neurowetenschap aan de UvA heeft een nieuw boek geschreven met als titel: De vrije wil bestaat niet.

Een reactie op dit boek:

De mens is zich pas bewust van een gemaakte keuze nadat de keuze al in de hersenen is bepaald, en ik baseer me op het feit dat iets pas gebeurt als en omdat het moet gebeuren, want anders zou het niet gebeuren. In alles zit een systeem en ieder 'systeem' interacteert met andere systemen, soms tot op een niveau waarop wij het niet meer doorzien en de situatie 'toeval' of 'willekeur' gaan noemen.

Deze reactie komt aardig overeen met hetgeen hierboven is beweerd.

JvA